

ČVRSTOĆE BETONA
BETONSKE KONSTRUKCIJE

ČVRSTOĆE BETONA

- VRSTE BETONA
- TLAČNA ČVRSTOĆA (f_{cc})
- VLAČNA ČVRSTOĆA (f_{ct})
- ČVRSTOĆE NA ODREZ I POSMIK (f_{cp})
- ČVRSTOĆE NA UDAR I ZAMOR
- ENERGIJA SLOMA
- ČVRSTOĆE U KONSTRUKCIJAMA

KOMPOZIT : BETON - ČELIK

BETON

-
- VISKOELASTIČAN
- MALA VLAČNA ČVRSTOĆA
- NEHOMOGEN
- VREMENSKE DEFORMACIJE

ČELIK

- ELASTOPLASTIČAN
- VLAČNE I TLAČNE ČVRSTOĆE PRIBLIŽNO UJEDNAČENE

SVOJSTVA BETONA

**KRUTO TIJELO ? IZVANA, DA!
IZNUTRA PORE = PSEUDOKRUTO TIJELO**

1. PROCES STVRDNJAVANJA DUGOTRAJAN
SVOJSTVA U VREMENU PROMIJENJIVA

2. BITNI PARAMETRI:

- CEMENT I NJEGOVA KOLIČINA
- VODA I NJENA KOLIČINA
- GRANULOMETRIJSKI SASATAV AGREGATA
- MINERALNI SASATAV AGREGATA
- DODACI CEMENTU I SMJESI BETONA

PREVELIKI BROJ PARAMETARA UZROKUJE NEKOZISTENTNOST
STRUKTURE ŠTO DOVODI DO RASAPA REZULTATA ISPITIVANJA
PROBNIH TIJELA I NEHOMOGENOSTI SVOJSTAVA BETONA

FIZIKALNO MEHANIČKA SVOJSTVA BETONA

- **GUSTOĆA**
- **ČVRSTOĆE**
- **DEFORMABILNOST**
- **VDP**
- **TOPLINSKA PROVODLČJIVOST**
- **ZVUČNA PROVODLJIVOST**
- **OTPORNOST NA POŽAR**
- **OTPORNOST NA MRAZ**
- **OTPORNOST NA KOROZIJU**

**U DIREKTNJOJ SU VEZI SA STRUKTUROM PA SU ZBOG TOGA
JEDNAKO NEKONZISTENTNA.**

GUSTOĆA – POROZNOST BETONA

TRI GLOBALNE VRSTE BETONA:

- UOBIČAJNI BETON $\rho = 2\,000 - 2\,800 \text{ kg/m}^3$
- LAGANI BETON $\rho < 2\,000 \text{ kg/m}^3$
- TEŠKI BETON $\rho > 2\,800 \text{ kg/m}^3$

ZA POTREBE PRORAČUNA REPREZENTATIVNE VRIJEDNOSTI GUSTOĆE BETONA SU:

- NEARMIRANI BETON $\gamma = 24 \text{ Kn/m}^3$
- ARMIRANI BETON $\gamma = 25 \text{ Kn/m}^3$

KOEFICIJENT ISPUNJENOSTI δ

$$\delta = \rho / \rho' (\%)$$

ρ' - gustoća zbijenog i osušenog betona

KOEFICIJENT POROZNOSTI p

$$p = 1 - \delta (\%)$$

za $p = 1\%$ - potpuno zbijen beton

POROZNOST BETONA OVISI O:

- **POROZNOSTI CEMENTNOG KAMENA**
- **GRANULOMETRIJSKOM SASTAVU**
- **UGRADNJI**

ZA $\delta = 0,98 - 0,85$ MIKROPOROZNI BETONI

ZA $\delta < 0,85$ MAKROPOROZNI BETONI

**SVA OSTALA SVOJSTVA U DIREKTNOJ SU VEZI S POROZNOŠĆU,
tj. STRUKTUROM**

ČVRSTOĆE BETONA

KAO FUNKCIJA STRUKTURE

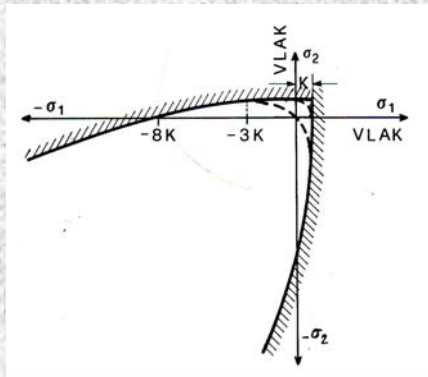
MEHANIZAM SLOMA BETONA NEPOZNAT I
OVISI O:

- VEZAMA U CEMENTNOJ PASTI
- VEZAMA NA KONTAKTU CEMENTA I ISPUNE

GRIFFITH-ova INTERPRETACIJA:

Usljed vlačnih sila mikroskopski slom na lokaciji jedne od pora (pukotine). Napon raste bez povećanja vanjskog opterećenja. Progresivni slom.

OROWAN-ova KVANTIFIKACIJA:

K = vlačna čvrstoća pri aksijalnom vlaku

VELIČINA I SMJER MAKSIMALNOG VLAČNOG NAPONA NA VRHU PUKOTINE U FUNKCIJI GLAVNIH NAPONA (KOMBINACIJE SLOMA)

AKSIJALNI TLAK = $8K$ (Mehanizam sloma vlačni naponi okomiti na aksijalni tlak. Za to treba 8 puta veća sila od aksijalno vlačne)

VLAK JE UZROK SVIH OBLIKA SLOMA.

TLAČNA ČVRSTOĆA BETONA f_c

Definicija:

PROJEKTOM PROPISANA, tj. UVJETOVANA KARAKTERISTIČNA TLAČNA ČVRSTOĆA BETONA JE MB (PBAB87) ili KLASA BETONA C.

ISPITUJE SE tj. UTVRĐUJE NA PROBNIM TIJELIMA STAROSTI 28 DANA.

KLASIFIKACIJA

PBAB87: MB 15; 20; 25; 30; 35; 40; 45; 50; 55; 60

EC2: C12/15; 16/20; 20/25; 30/37; 35/45; 40/50; 45/55; 50/60

PROBNA TIJELA:

PBAB87: KOCKA 20cm

EC2: VALJAK 15/30 / KOCKA 15cm

VEZA NAVEDENIH VRIJEDNOSTI $f_{c, kocka 20} / f_{c i}$

	KOCKA 20	KOCKA 15	VALJAK 15/30	VALJAK 10/10	PRIZMA 12/12/36	PRIZMA 20/20/60
	1,0	0,95	1,20	1,02	1,25	1,25
MB30	30	32	25	29	24	24

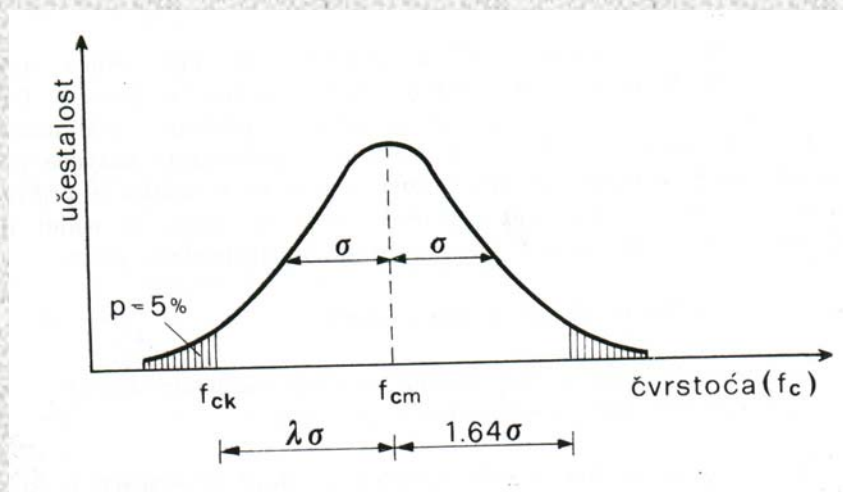
**KARAKTERISTIČNA TLAČNA ČVRSTOĆA BETONA DEKLARIRA SE
ISPITIVANJEM ODREĐENOG BROJA PROBNIH TIJELA UZ PRIMJENU
RAČUNA VJEROJATNOSTI I STATISTIKE UZ PRETPOSTAVKU GAUSOVE
NORMALNE DISTRIBUCIJE:**

n = broj uzoraka

f_{cm} = srednja vrijednost

σ = standardna devijacija

λ = koeficijent varijacije za odabrani fraktil

PRI TOME SE:

1. UNAPRIJED ODREĐUJE FRAKTIL (%)

ODREĐEN JE NORMOM:

PBAB87 10%

EC2 5%

FRAKTIL ZNAČI VRIJEDNOST ČVRSTOĆE ISPOD KOJE POSTOJI NAJVIŠE n% REZULTATA ISPITIVANJA

2. POSTAVLJA KRITERIJ SUKLADNOSTI

OCJENA KVALITETE RADI SE KONTROLOM STATISTIČKOG UZORKA:

$$f_{ck} = f_{cm} - \lambda \sigma$$

I OVISI O n (BROJU UZORAKA)

3. UTVRĐUJE UJEDNAČENOST KVALITETE

MJERA UJEDNAČENOSTI JE KOEFICIJENT VARIJACIJE tj. OMJER STANDARDNE VARIJACIJE I SREDNJE VRIJEDNOSTI:

$$V_c = \sigma / X_m.$$

PREMA ACI:	<10%	vrlo dobra
	10%-15%	dobra
	15%-20%	prihvatljiva
	> 20%	<u>neprihvatljiva</u>

TLAČNA ČVRSTOĆA U VREMENU

PRIBLIŽNI ODNOSI NA PROBNIM TIJELIMA

$$f_{c,n}/f_{c,28}$$

Starost (dani)	3	7	28	90	365
Normalni PC	0,40	0,65	1,00	1,20	1,35
Visokovrijedni PC	0,55	0,75	1,00	1,15	1,20

VLAČNA ČVRSTOĆA BETONA $f_{c,t}$

U INŽENJERSKOJ PRAKSI KORISTI SE PRI PROVJERI GLAVNIH VLAČNIH NAPONA I GRANIČNIH STANJA UPORABLJIVOSTI.

TRI METODE ISPITIVANJA VLAČNE ČVRSTOĆE:

1. DIREKTNI OSNI VLAK $f_{ct, ax} = F_u / A_c$
2. CIJEPANJE PROBNOG TIJELA (VALJAK, KOCKA)

$$f_{ct, sp} = 2F_u / \pi d h \quad f_{ct, sp} = 2F_u / \pi a^2$$

Presjek sloma nije izložen samo vlačnim naprezanjima

3. UZORCI GREDICE, OPTEREĆENJE SAVIJANJE

$$f_{ct, tl} = 6M_u / b h^2$$

MEĐUSOBNI ODNOSI:

$f_{ct, ax}$ JE “PRAVA” VLAČNA ČVRSTOĆA

$$f_{ct, ax} = 0,9 f_{ct, sp} \quad f_{ct, ax} = 0,5 f_{ct, tl}$$

**VELIKA RAZLIKA VLAČNE ČVRSTOĆE PRI
SAVIJANJU I “PRAVE” VLAČNE ČVRSTOĆE LEŽI U
MEHANIZMU SLOMA GREDE, PRESTANKA
NAVIEORVE HIPOTEZE NAKON RAZARANJA TE
NELINEARNOG ODNOSA NAPON-DEFORMACIJA
NAPONI SU PARABOLA i PARABOLA+
PRAVOKUTNIK**

PROJEKTANTSKA PRAKSA UPUĆENA NA NORME I PROPISE KORISTI SLJEDEĆE IZRAZE ZA VELIČINU VLAČNOG NAPONA BETONA, KAO FUNKCIJU KARAKTERISTIČNE TLAČNE ČVRSTOĆE BETONA:

PBAB 87

$$f_{ct, ax} = 0,25 \cdot \sqrt[3]{f_{ck, cube}^2}$$

ili jednostavniji izraz

$$f_{ct, ax} = 0,70 + [f_{ck, cube} / 20]$$

EC 2

SREDNJA VRIJEDNOST VLAČNE ČVRSTOĆE ZA JEDNU KLASU BETONA

$$f_{ct, m} = 0,30 \cdot \sqrt[3]{f_{ck}^2}$$

VLAČNA ČVRSTOĆA UVJETOVANA 5% FRAKTILOM

$$f_{ct, k 0,05} = 0,70 f_{ct, m}$$

VLAČNA ČVRSTOĆA UVJETOVANA 95% FRAKTILOM

$$f_{ct, k 0,95} = 1,30 f_{ct, m}$$

ČVRSTOĆA BETONA NA ODREZ I POSMIK $f_{c,p}$

**ODREZ U ČISTOM OBLIKU (PRESJECANJE GREDE NA DVA DIJELA).
NAPONSKO STANJE GOTOVO BEZ NORMALNIH NAPONA.**

**POSMIK JE ZAPRAVO ODREZ UZ IZRAŽENE (NEZANEMARIVE) NORMALNE
NAPONE.**

**U PRAKSI “OPASNI” PRIMJERI KOD KOJIH SU POSMIČNI NAPONI ZNATNI U
ODNOSU NA NORMALNE NAPONE OD SAVIJANJA.**

**NE POSTOJI NORMIRANA METODA (BEZ ZAMJERKI I PRIMJEDABA)
KOJOM SE ODREĐUJU ČVRSTOĆE NA ODREZ I POSMIK.**

**TEORIJSKE ANALIZE KAO I PROJEKTANTSKA PRAKSA
VRIJEDNOSTI GRANIČNIH I DOPUŠTENIH, ZA ODREZ I POSMIK VEŽU
UZ GLAVNE NAPONE, ODNOSNO ZA TLAČNU I VLAČNU ČVRSTOĆU
BETONA.**

**EMPIRIJSKI JE UTVRĐENO DA VRIJEDI PRIBLIŽNO SLJEDEĆI
ODNOS:**

$$f_{cp} \sim 3 f_{ct, m} \text{ za ČISTI ODREZ}$$

$$f_{cp} \sim 2 f_{ct, m} \text{ za POSMIK}$$

MEĐUSOBNI ODNOSI (KVALITATIVNI):

- 1. AKO POSTOJE GLAVNI TLAČNI NAPONI POSMIČNA ČVRSTOĆA JE VEĆA**
- 2. AKO POSTOJE GLAVNI VLAČNI NAPONI POSMIČNA ČVRSTOĆA JE MANJA**
- 3. AKO POSTOJE POSMIČNI NAPONI SLOM TLAČNOG ELEMENTA DOGAĐA SE PRI NAPONU NIŽEM OD MAKSIMALNOGA**
- 4. MAKSIMALNI TLAČNI I VLAČNI NAPON BITI ĆE DOSEGNUT SAMO AKO NEMA POSMIČNIH NAPREZANJA**

ČVRSTOĆE NA UDAR I ZAMOR

UDARNA DJELOVANJA NA BETONSKO TIJELO

MJERA: RAD PRIJE POJAVE PRVE PUKOTINE

NIJE UTVRĐENA VEZA ČVRSTOĆE NA UDAR I TLAČNE ČVRSTOĆE

KVALITATIVNI ČINBENICI:

- **SPOSOBNOST DEFORMIRANJA**
- **MASNIJI BETON (VIŠE CEMENTA)**
- **DROBLJENAC KAO AGREGAT**

**STUDIJA MEHANIZMA UKAZUJE DA SU BITNE LOKALNE POSMIČNA I
VLAČNA ČVRSTOĆA MEĐU ČESTICAMA**

ZAMOR: CIKLIČKO PONAVLJANJE NAPREZANJA OD NULE DO $\sigma_{\max, \text{tlak.}}$

SLOM NASTUPA PRI NIŽIM OPTEREĆENJIMA NEGO ZA JEDNOLIKO RASTUĆE OPTEREĆENJE.

“GRANICA ZAMORA” JE ČVRSTOĆA PRI BESKONAČNOM BROJU CIKLUSA (10^6 ili $2 \cdot 10^6$)

EMPIRIJSKI ODNOSI SU:

$0,6 f_{ck}$ ZA REBRASTU ARMATURU

$0,4 f_{ck}$ ZA GLATKU ARMATURU

DAKLE DIREKTNA VEZA S NAPONOM PRIJANJANJA

ČVRSTOĆA PRI DUGOTRAJNOM MIRNOM OPTEREĆENJU

Npr: AB STUPOVI

PRI $0,9 f_{ck}$ SLOM NAKON 30 minuta

PRI $0,85f_{ck}$ SLOM NAKON NEKOLIKO SATI

MEHANIZAM:

PLASTIČNE DEFORMACIJE U CEMENTNOM KAMENU KOJE AGREGAT NE MOŽE SLIJEDITI. VEZE MEĐU NJIMA SE KIDAJU, STVARAJU SE SITNE PUKOTINE KOJE SE POD TIM NIVOOM OPTEREĆENJA ŠIRE ŠTO DOVODI DO PROGRESIVNOG SLOMA.

TO JE IZMEĐU OSTALIH JEDAN OD RAZLOGA UVOĐENJA PARCIJALNOG KOEFICIJENTA SIGURNOSTI ZA GRADIVO γ_m

ČVRSTOĆA BETONA U KONSTRUKCIJAMA

STVARNA ČVRSTOĆA UGRAĐENOG BETONA RAZLIKUJE SE OD ČVRSTOĆE PROBNIH TIJELA

RAZLOZI:

- **UVJETI NJEGE I ZRIJENJA**
- **TRANSPORT**
- **UGRADBA**
- **ATMOSFERSKE PRILIKE**
- **POLOŽAJ U KONSTRUKCIJI (dolje uvijek viša f_c)**

NAKON 90 DANA LAB. KOCKE IMAJU 16% VIŠU f_c

NAKON 180 DANA LAB. KOCKE IMAJU 27% VIŠU f_c

KAKO SE ODREĐUJE f_{ck} UGRAĐENOG I STVRDNUTOG BETONA U KONSTRUKCIJAMA:

- VALJCI
- SKLEROMETAR
- ULTRAZVUK